

De toezegging wordt daarom ontraden, maar het 'is denkbaar dat men een intentie uitspreekt'. Het zal duidelijk zijn: de toezegging, in wat voor vorm dan ook, is nog niet verdwenen.

⁸⁵ Hij had er al in de najaarsvergadering van de algemene synodale commissie (= ASC) op aangedrongen (HUA, Archief Algemene synode en algemene synodale commissie, nr. 521, Handelingen ASC d.d. 24 november 1866, art. 7: 'of de Kerkeraden van vacerende gemeenten kunnen geacht worden in strijd te handelen met de bepalingen van het reglement op de vacaturen wanneer zij vóór den tijd, binnen welke zij het beroepingswerk in de zin van het reglement ter hand nemen, aan candidaten of predikanten toezegging geven van beroep'.

⁸⁶ Handelingen ASC d.d. 17 mei 1867, art. 4, vgl. Handelingen ASC d.d. 5 mei 1867, art. 10 (HUA, Archief Algemene synode en algemene synodale commissie, nr. 522). Zie ook *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1865, bijl. B, 131.

⁸⁷ *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1867, 83 (vgl. 82v). Vgl. de weergave in SWV 4 (1864), 539, waarin de synode als geheel de opvatting van de ASC – strijd 'zoo al niet met de letter, althans met den geest van de bepalingen van het Reglement' – in de mond werd gelegd.

⁸⁸ Vgl. *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1948, 87; 1985, 56. Vgl. *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1938, 62-64; 1976, 27v; 1977, 102v. Vgl. verder *Acta Gen. Syn. Geref. Kerken* 1963-64, art. 41; 1967-68, art. 255.

⁸⁹ Eerste keer: *De Standaard* d.d.

16 september 1872.

⁹⁰ Voor de officieel vastgestelde tekst, zie: *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1856, 251.

⁹¹ Zie voor de herziening van 1826 noot 20. Voor de inbreng van Dermout: HUA, Archief Algemene synode en algemene synodale commissie, nr. 571, geregistreerd onder nr. 1355, I.J. Dermout d.d. 7 juli 1825 (verwijzing in: *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1825, 17) (vgl. ook de voorstellen van het Provinciaal Kerkbestuur Utrecht d.d. oktober 1825 en het Provinciaal Kerkbestuur Zuid-Holland d.d. 25 november 1825). I.J. (Isaac Johannes) Dermout (1777-1867), stud. athen. Amsterdam 1791, stud. theol. Utrecht 1898, pred. Zeist 1798, Amersfoort 1800, Zutphen 1803, 's-Gravenhage 1805, emer. 1848. Zie: *BLGNP* 4, 114-116.

⁹² De eerste betrof, zo wil de ironie, Dermouts kleinzoon I.J. (Isaac Johannes) Dermout Jz. (1833-1917), stud. Leiden, hulp-pr. Austerlitz 1861, pred. Nederhorst den Berg 1863, Austerlitz 1865, Kollum 1866, Vlissingen 1869, Scheveningen 1873-1887 (em.). Zie: 'Naamlijst'. Zie verder: *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1865, bijl. B, 105-115 (vgl. 1865, 21v). De tweede zaak had betrekking op P. (Peter) Deetman (1837-1909), stud. theol. Utrecht, pred. IJsselmuiden 1862, 's Grevelduin en Vrijhoeve-Capelle 1865, Klundert 1866, Bennekom 1869, Reitsum 1871, Nijkerk 1873, Charlois 1877, Kampen 1878, Amsterdam

1881-1909 (emer.). Zie verder: *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1865, bijl. B, 115-117 (vgl. 1865, 21v).

⁹³ *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1865, 171-174, bijl. B, 137; *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1866, 99-101, 105-107; *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1867, bijl. B, 17.

⁹⁴ Vgl. *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1938, 62-64.

⁹⁵ Vgl. *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1868, 91v, 127, 145 (voorstel tot schrapping afgewezen).

⁹⁶ *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1869, 104v, 200v.

⁹⁷ In eerste lezing aangenomen: *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1874, 165-167 en 280v; gewijzigd: *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1875, 90-93 en 133v; definitief aangenomen en *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1876, bijl. B, 131v (inwerkingtreding per 1 januari 1876). Zie voor de tekst ook: Douwes, *Kerkelijk wetboek*, 122. Vgl. ook het sluitstuk, de wijziging in dezelfde zin per 15 december 1877 van art. 54 (Douwes, *Kerkelijk wetboek*, 123).

⁹⁸ Vgl. F. Rozemond, 'Dominee Houtzagers van Kootwijk (1857-1940)', in: *JGGKN* 6 (1992), 45-82.

⁹⁹ Van den Heuvel 1991, 95.

¹⁰⁰ P. van den Heuvel (red.), *Toelichting op de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland* (Zoetermeer: Boekencentrum 2013), 123.